

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БІОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТА ОСНОВИ ЕВОЛЮЦІЙНОЇ ТЕОРІЇ»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший(бакалаврський)
Код і найменування спеціальності	
Тип і назва освітньої програми	
Курс, семестр	2,3
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4 Загальна кількість годин –120, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. (денна форма) лекцій – 2 год., практичних занять – 2 год. (заочна форма) Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології Кафедра Біотехнології та хімії
Контактні дані розробника (-ів)	Сергій КОРИННИЙ, к. с.-г. наук, старший науковий співробітник, доцент Контакти: ауд. (навчальний корпус № 1) e-mail: korinny_sergey@ukr.net serhii.korinnyi@pdau.edu.ua тел. +380668276735, сторінка викладача https://www.pdau.edu.ua/people/korinny-sergiy-mykolayovych

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	вибіркова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Біологія, генетика, фізіологія рослин.
Компетентності	ЗК 2. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих й аграрних наук. ЗК 3. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для досліджень.
Програмні результати навчання / Результати навчання	РН 1. Проводити літературний пошук української та іноземною мовою та аналізувати отриману інформацію. РН 7. Вміти проводити комплексний аналіз впливу фізико-хімічних та біологічних факторів на життєдіяльність живих організмів. Аналізувати та впроваджувати на практиці новітні досягнення в сфері застосування біотехнології та біоінженерії в аграрній галузі.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

1. Критичне мислення та аналітичні навички 2. Уміння вирішувати проблеми 3. Командна робота 4. Комунікативні навички 5. Управління часом та організаційні навички 6. Креативність 7. Етичні міркування та відповідальність 8. Адаптивність та гнучкість.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сформувані знання про закономірності індивідуального розвитку організмів та теорію еволюції; вміти характеризувати та аналізувати закономірності індивідуального розвитку організмів; інтегрувати фундаментальні біологічні дисципліни (цитологія та генетика, фізіологія та біохімія,

екологія) із синтетичною теорією еволюції; комплексне сприйняття живої природи, місця та ролі у ній людини

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ у теорію еволюції. Антиеволюційні погляди.

Тема 2. Різноманіття еволюційних теорій. Додарвіновський період в біології

Тема 3. Основні положення еволюційної теорії Ч. Дарвіна. Основні етапи розвитку еволюційного вчення Ч. Дарвіна.

Тема 4. Мікроеволюція. Елементарні еволюційні фактори.

Тема 5. Біологічний вид. Видоутворення. Основні закономірності та механізми макроеволюції.

Тема 6. Головні напрямки еволюції.

Тема 7. Еволюція онтогенезу, органів і функцій.

Тема 8. Розвиток органічного світу Землі.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда.

Наочні методи: ілюстрування.

Практичні методи: виконання практичних робіт, робота з навчально-методичною літературою, фаховими науковими публікаціями.

Інтерактивні методи: дискусії і групові обговорення.

Комп'ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій, системи дистанційного навчання

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перескладання

Завдання практичної роботи, завдання зі самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (20 %). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.

- щодо академічної доброчесності

здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті, Порядку перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень у Полтавському державному аграрному університеті. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

- щодо відвідування занять

навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.

<p>- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти</p>	<p>на здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.</p>
<p>- щодо оскарження результатів оцінювання</p>	<p>після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора інституту. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання і не змінюється або попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів і здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.</p>

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Основи еволюційної теорії : Навчальний посібник з дисципліни «Біологія розвитку та основи еволюційної теорії» для студентів спеціальності 162 – Біотехнології та біоінженерія спеціалізації «Промислова біотехнологія» / Уклад.: О.Ю. Галкін, Л.О. Тітова. Київ : КПІ імені Ігоря Сікорського, 2018. 121с. (електронне видання).
2. Корж О.П. Основи еволюції. Суми : Університетська книга. 2016. 381 с.
3. Теорія еволюції (системний розвиток життя на Землі) : підручник / І. О. Огінова, О.Є. Пахомов. Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2021. 540 с.
4. Гомля Л.М. Еволюційне вчення : навчальний посібник для студентів біологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Полтава : АСМІ, 2021. 136 с.

Допоміжні:

1. Річард Докінз Найграндіозніше шоу на Землі. Доказ Еволюції. Харків : Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». 2020. 432 с.
2. Грудина В.Д. Проблема развития критического мышления студентов-бакалавров в процессе изучения дисциплины «Теория эволюции». Международный студенческий научный вестник. 2020. 129 с.
3. Peka M., Balatsky V., Korinnyi S., Saienko A. Phylogenetic Affinity of Rat and Some Mammalian Species Metallothionein Genes. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки», 2021, № 6, С. 103-108. DOI 10.36074/grail-of-science.25.06.2021.019

4. Койн Джеррі. Чому еволюція правдива. Київ : Наш Формат. 2015. 346с.
5. Laland, Kevin; Uller, Tobias; Feldman, Marc; Sterelny, Kim; Müller, Gerd B.; Moczek, Armin; Jablonka, Eva; Odling-Smee, John; Wray, Gregory A.; Hoekstra, Hopi E.; Futuyma, Douglas J.; Lenski, Richard E.; Mackay, Trudy F. C.; Schluter, Dolph; Strassmann, Joan E. (2014). Does evolutionary theory need a rethink?. *Nature* 514 (7521): 161–164. ISSN 0028-0836. doi :10.1038/514161a.
6. Laland, Kevin N.; Uller, Tobias; Feldman, Marcus W.; Sterelny, Kim; Müller, Gerd B.; Moczek, Armin; Jablonka, Eva; Odling-Smee, John (2015). The extended evolutionary synthesis: its structure, assumptions and predictions. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences* 282 (1813): 20151019. ISSN 0962-8452. doi:10.1098/rspb.2015.1019.
7. Stearns S., Moekstra R. *Evolution: An introduction*. Oxford : Oxford University Press, 2002. 380 p.
8. Бровдій В.М. Еволюційне вчення. Київ : ВЦ «Академія», 2013. 336 с.
9. Кваша В.І. Еволюційне вчення: Лабораторний практикум. Тернопіль : навчальна книга «Богдан», 2014. 68 с.
10. Мостяєв О.І. Світ як затриманий розпад: роздуми щодо еволюції відкритих систем. Київ : МП «Леся». 2004. 346 с.

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри біотехнології та хімії...
протокол від 02.09.2024 ... №1 ...

Додаток до силябусу

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

11. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни денна форма

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти		Разом
	Виконання та захист практичної роботи	Виконання самостійної роботи	
Тема 1. Вступ у теорію еволюції. Антиеволуційні погляди.		8	8
Тема 2. Різноманіття еволюційних теорій. Додарвіновський період в біології		8	8
Тема 3. Основні положення еволюційної теорії Ч. Дарвіна. Основні етапи розвитку еволюційного вчення Ч. Дарвіна.	4	9	13
Тема 4. Мікроеволюція. Елементарні еволюційні фактори.	4	9	13
Тема 5. Біологічний вид. Видоутворення. Основні закономірності та механізми макроеволюції.	4	9	13
Тема 6. Головні напрямки еволюції.	4	8	12
Тема 7. Еволюція онтогенезу, органів і функцій.	4	8	12
Тема 8. Розвиток органічного світу Землі.	4	8	12
Разом	24	76	100

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни заочна форма

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти заочної форми			Разом
	Виконання та захист практичної роботи	Виконання вправ самостійної роботи	Виконання самостійної роботи (контрольна)	
Тема 1. Вступ у теорію еволюції. Антиеволуційні погляди.		9		9
Тема 2. Різноманіття еволюційних теорій. Додарвіновський період в біології		10		10
Тема 3. Основні положення еволюційної теорії Ч. Дарвіна. Основні етапи розвитку еволюційного вчення Ч. Дарвіна.	10	10		20
Тема 4. Мікроеволюція. Елементарні еволюційні фактори.		9		9
Тема 5. Біологічний вид. Видоутворення. Основні закономірності та механізми макроеволюції.		9		9
Тема 6. Головні напрямки еволюції.		9		9

Тема 7. Еволюція онтогенезу, органів і функцій.		9		24
Тема 8. Розвиток органічного світу Землі.		10		10
Разом	10	75	15	100

Шкала та критерії оцінювання виконання та захисту практичної роботи для денної форми

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
Теоретичні питання	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
	1	Досить повно розкрито кожне питання, проявлено достатній рівень висвітлення теоретичних знань проте у відповіді здобувача вищої освіти наявні неточності та незначні помилки що свідчить про достатнє формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на достатньому рівні.
	2	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про повне формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача на високому рівні.
Практичне виконання лабораторної роботи	0	Відсутність виконаних завдань практичної роботи, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача
	1	Завдання практичної роботи виконано правильно згідно з порядком виконання роботи, зроблено висновки, що мають неточності та незначні помилки, що свідчить про достатнє формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на достатньому рівні.
	2	Завдання практичної роботи виконано правильно згідно з порядком виконання роботи, здобувачем вищої освіти зроблено правильні висновки, що свідчить про повне формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.

Шкала та критерії оцінювання виконання та захисту практичної роботи для заочної форми

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
Теоретичні питання	5	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про повне формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача на високому рівні.
	4	Досить повно розкрито кожне питання, проявлено достатній рівень висвітлення теоретичних знань проте у відповіді здобувача вищої освіти наявні неточності та незначні помилки що свідчить про достатнє формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на достатньому рівні.
	3	Здобувачем надана неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та незначні помилки)
	2	Здобувачем надана коротка відповідь із суттєвими помилками
	1	Здобувачем надана коротка відповідь із суттєвими помилками

		(менше 15% потрібної інформації)
	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
Практичне виконання лабораторної роботи	5	Завдання практичної роботи виконано правильно згідно з порядком виконання роботи, здобувачем вищої освіти зроблено правильні висновки, що свідчить про повне формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
	4	Завдання практичної роботи виконано правильно згідно з порядком виконання роботи, зроблено висновки, що мають неточності та незначні помилки, що свідчить про достатнє формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на гарному рівні.
	3	Завдання практичної роботи виконано згідно з порядком виконання роботи, зроблено висновки, що мають помилки, що свідчить про достатнє формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на достатньому рівні.
	2	Завдання практичної роботи виконано з порушеннями порядку виконання роботи, зроблено висновки, що мають помилки, що свідчить про посереднє формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на посередньому рівні.
	1	Завдання практичної роботи виконано з грубими порушеннями порядку виконання роботи, зроблено висновки, що мають помилки, що свідчить про слабе формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на низькому рівні.
	0	Відсутність виконаних завдань практичної роботи, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерії оцінювання
0	Відсутність відповіді на питання самостійної роботи, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1	Досить повно розкрито кожне питання, проявлено достатній рівень висвітлення теоретичних знань проте у відповіді здобувача вищої освіти наявні неточності та незначні помилки що свідчить про достатнє формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на достатньому рівні.
2	Теоретичне питання розкрито повністю, наведено приклади з життєвих ситуацій, що свідчить про повне формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.

Кожна тема самостійної роботи складається з 4-5 теоретичних питань.

Шкала та критерії оцінювання контрольної роботи

Бали	Критерії оцінювання
9-10	Здобувачем надана вичерпна, аргументована відповідь у письмовій формі (не менше 90% потрібної інформації)

7-8	Здобувачем надана достатньо повна відповідь у письмовій формі (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями.
5-6	Здобувачем надана неповна відповідь у письмовій формі (не менше 60% потрібної інформації та незначні помилки)
3-4	Здобувачем надана коротка відповідь у письмовій формі із суттєвими помилками (менше 30% потрібної інформації)
1-2	Здобувачем надана коротка відповідь у письмовій формі із суттєвими помилками (менше 15% потрібної інформації)
0	Здобувач освіти відсутній на контрольній роботі

Контрольна робота складається з 10 питань